

که رکوک پایتهختی داهاتووی کوردستانه

سیروان کاروانی

دهبێ کورد ههمیشه بهو شیوهیه بیر بکاتهوه که که رکوک وهک پایتهختی داهاتووی کوردستان ببینن. ئەو بۆچوون و گوتانهی که پیشتر لهم بارهیهوه له لایهن خه لکی کورد هوه دهگوترانهوه، ئیستا به شیوهیهکی نهینی دهردهکون و ئەمەش بووته هۆی ئەوهی زۆرینهی خه لکی کورد بهترسهوه لهو ههلوێستانه پروانن، یاخود له زهمانیکداین که بهشیک له خه لک کهوتونهته داوی گومانهوه بهوهی که چهند بویرن که رکوک به کوردستان بزائن.

سستی لایهنی کوردی له ههلهومهرجی سیاسی ئیستای عێراق سهبارته به کیشهی که رکوک له زۆر پرووهوه دهردهکوی، ههر لهویوهی که ئیستاش ماله عهرهب لهناو خانووی تاپۆرهشی کورد هکاندا دهژین ههتا ئەو شوینهی له دهزگا راگهیاندهکانی سهه بهو لایهناهی که کورد بۆ پیکهوهنانی حکومهتیکی دیموکرات و فیدرال هاوپهیمانیتهی لهگهلهستن، که تیااندا نکوولی له کوردستانییوونی شارهکه دهکریته. ئەو شیوازی دانوساندناهی لایهنی کوردی لهگهلهنجومهنی نیشتمانی عێراق و وهزیرهکانی تری ناو حکومهتهکهی جهغهفهریدا ئەنجامی دهدات، له گفتوگۆی شۆرشهکانی کورد دهچیت که بهناوی مفاوهزات لهگهله رژیمه دیکتاتۆرهکاندا دهیانوو، لهویدا چ رژیمه فیلباز و دیکتاتۆرهکان و چ حکومهتی ئەم سهردهمهی عێراقیش ههمان نامانجیان ههبووه و هیه بهوهی که ههمان شت بهسهه کوردا بسهپینن، بهوهی که به قۆزتهوهی کات مهراکهکانیان بیننه دی، چونکه ئەوه شتیکی ئاشکرایه که بوونی کورد له قهوارهیهکی سیاسی و جوگرافی ئازاددا بهلای ئەوانهوه بهقیه تا سهه ئیسقان، بۆیه ئەگهه لایهنی کوردی لهگهله ههر شتیکی تردابن، ئەوا نابێ لهگهله داخستنی ئەنجامدانی ئەو خالانهدا بن که پیشتر لهسهه ری پیکههوتوون.

سهه رۆکوهزیرانی نوێی عێراق، ناوه ناوه به پهیامهکانی دلی داگیرکاری کوردستان خۆش دهکات و تهمی سهه بهخوویی کوردستانیان لهلا دهردهوینتهوه و، لهویوهش دهیهوی ئەوهیان پیشان بدات که ئەو وهکوو ئەوان بیر دهکاتهوه و ههمان تیگهیشتهی له بارهی کورد هوه لهلا دروست بووه. ئەو دهیهوی به زمانی ئیشارهت ئەوهیان بۆ ساغ بکاتهوه که پیوستی به کات هیه تا بتوانن ئەو ئازادییهی کورد ههیانه بهرتهسک بکاتهوه و، چهندجاریکیش راشکاوانه مهرامی ناحهزانهی خزی بهیان کرد، ههر له رۆژی سویندخواردنهکهوه تا کۆبوونهوهی رۆژنامه نووسی و لیدوانهکانی له تورکیا و بهم دوایهش به ئاشکرا داوای کرد مادهی 58 یاسای کاتی عێراق له بارهی که رکوک هوه دوا بخریته. ئەگهه که رکوک بهو شیوهیهی تا ئیستا ماوهتهوه و بۆ پاش نووسینهوهی دهستووریش ههر بهو شیوهیه بمینن، بیسک لاوازی ههلوێستی لایهنی کوردی بهرانهر بهو بیروبۆچوونانه پیشان دهدات که لهگهلهیدا یهک ناگرهوه.

ئهم ههولانهی سهه رۆکوهزیرانی عێراق له ماوهی چهند مانگیکی داوی راگهیانندی حکومهتهکهی دهیدات، به دلنیایهوه دوو جۆر پهیام به کورد و نهیارانی دهگهیهنیت. له لایهک دوژمنانی کورد دلنیا دهکاتهوه که ئەو له پشت مه بهستهکانی ئەوانهوهیه و، له لایهکی ترهوه به کورد و لایهنی هاوپهیمان له حکومهتهکهیدا دهلێ دهستبهرداری ئەو داویانه بن که باری جوگرافی و نهتهوهیی کورد و مافهکانی دهسهلمینن. ئەو تا ئیستا به شیوهیهکی راستهوخۆ دلخووشی خۆی دهرنهبرپوه، بهوهی که به هاوپهیمانیتهی لهگهله لایهنی کوردیدا حکومهتیان پیکهپناوه و ئەو پهیامهشی بۆ دراوسێکانی نه نار دووه، بۆیه درهنگ یان زووی سهه رنهکهوتنی ئەو هاوپهیمانیتهی بۆ خه لکی ههر دوو لا دهردهکوی.

کیشهی کهرکووک به چهسپاندن و جیههچینکردنی تهواوی مادهی 58 و گهپانهوهی ئهو شاره بۆ سهه دهخلی خاکی کوردستان زۆر له قهیرانه سیاسیهکان بنهر دهکات و ئهو بارودۆخهی پاش ئهو ههنگاوهش دیته پیشهوه، هینهده گهوره نییه بهو شیوه خهتهرناکهی حکوومهتی ئیستای عیراق و هیندییک له نووسهره شوئینیستهکانی عهرهب و توروکمانهکان باسی لیوه دهکهن. به پیچهوانهوه، هیشتنهوهی ئهو کیشهیه به شیوهی ئیستا، رۆژ به رۆژ زیاتر خورپه دهخاته دلێ خهالکی کوردهوه و متمانه به هاوپهیمانیی و ئهو گفتانه ناهیلایت که پیشتر لهو بارهوه دهریانبریون.

لهم ههلوهرجهی ئیستادا که چهک دهوری نهماوه، لهجیاتی ئهوهی گفتوگۆ لهسهه ئهوه بکریت که ئایا کهرکووک کوردستانه و بگهپتهوه سهه دهخلی کوردستان یان نا، چونکه ئهوه شتیکی ههتیمییه، چاکتر وایه کورد پی لهسهه ئهوه دابگری که کهرکووک بکاته پایتهختی کوردستان و بهرهو ئهو مهبهستهش هیندییک ههنگاو بنریت، بهوهی که چهند دهزگایهکی گرنگ له ههه یهکیک له پارتیه کوردیهکان لهناو شاری کهرکووکدا جیگیر بکرین. ئهمه دهبیته پالپشتیک بۆ بۆچوونی لایهنی کوردی و له ههمان کاتیشدا پشتیوانیهکه بۆ ماله دهکرکراوهکانی کورد که به ئارهزووی خویان دهگهپینهوه ناو شار و هینزیکێ پاراستنی ئهوتۆ شک نابهن بیانپاریزی.

2005/07/03